

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Pracovný preklad Kancelárie zástupcu SR pred ESLP
Vyhotovila: JUDr. Miroslava Bálintová

TRETIA SEKCIA

ROZHODNUTIE

Sťažnosti č. 16857/11 a 32336/11
Milan ANDRÁŠIK proti Slovenskej republike
a František ČERMAN a ďalší proti Slovenskej republike

Európsky súd pre ľudské práva (tretia sekcia), zasadajúc 9. septembra 2014 v komore v zložení:

Josep Casadevall, *predseda*,

Alvina Gyulumyan,

Ján Šikuta,

Dragoljub Popović,

Luis López Guerra,

Johannes Silvis,

Valeriu Grițco, *sudcovia*,

a Marialena Tsirli, *zástupkyňa tajomníka sekcie*,

berúc do úvahy vyššie uvedené sťažnosti podané 1. marca 2011 a 19. mája 2011,

na neverejnom zasadnutí, rozhoduje nasledovne:

SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

1. Zoznam sťažovateľov tvorí prílohu.

A. Okolnosti prípadu

2. Skutkové okolnosti prípadu tak, ako ich uviedli sťažovatelia, možno zhrnúť nasledovne.

1. Pozadie prípadu

3. Slečna C., študentka medicíny, bola 12. júla 1976 jej otcom nahlásená ako nezvestná. Pred svojím zmiznutím bola videná 9. júla 1976 na tanečnej zábave v mládežníckom klube v Bratislave.

4. Dňa 14. júla 1976 bolo v rieke asi 20 kilometrov od Bratislavy nájdené utopené ženské telo. Keďže okolnosti nasvedčovali tomu, že žena bola zavraždená, bolo začaté trestné stíhanie. Obet' bola neskôr identifikovaná ako slečna C.

5. Dňa 21. septembra 1976 bolo niekoľko mladých mužov z Piešťan obvinených z vraždy slečny C. Po niekoľkých mesiacoch bolo prijaté rozhodnutie o prerušení trestného stíhania. Konanie bolo prerušené od 31. marca 1977 do 15. júna 1981.

6. Dňa 16. júna 1981 boli vo vyššie uvedenej súvislosti sťažovatelia a jedna ďalšia osoba obvinení z viacerých trestných činov.

7. Na obvinených bola neskôr podaná obžaloba a 22. septembra 1982 ich Krajský súd v Bratislave odsúdil za viaceré trestné činy vrátane znásilnenia a vraždy slečny C. Boli im uložené tresty odňatia slobody v trvaní od štyroch až do dvadsiatich štyroch rokov. Dňa 25. apríla 1983 Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol odvolania, ktoré podali sťažovatelia a prokurátor.

8. V období rokov 1983 až 1989 sa sťažovatelia neúspešne pokúšali o obnovu procesu s poukazom na nedostatky v konaní, ktoré viedlo k ich odsúdeniu.

9. Dňa 19. októbra 1990 na základe sťažnosti pre porušenie zákona, podanej generálnym prokurátorom Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, Najvyšší súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zrušil odsudzujúci rozsudok voči sťažovateľom. Vec bola vrátená Krajskému súdu v Bratislave na nové konanie. Federálny najvyšší súd konštatoval, že dotknuté súdy dostatočne neobjasnili všetky skutkové okolnosti a náležite nepreskúmali argumenty obhajoby. V konaní vedúcom k odsúdeniu sťažovateľov sa teda vyskytli závažné pochybenia. Bolo poukázané na viac ako dvadsať konkrétnych nedostatkov. Prvostupňovému súdu bolo uložené, aby vykonal dokazovanie a zistil skutkové okolnosti v súlade so zákonom.

2. Nový súdny proces so sťažovateľmi

a) Prvostupňové konanie

10. Krajský súd v Bratislave začal nanovo prejednávať vec v roku 1991. V rozsudku vyhlásenom 20. januára 2004 odsúdil pána Lachmanna (piateho sťažovateľa v sťažnosti č. 32336/11) za pomoc k trestnému činu znásilnenia a ďalších piatich sťažovateľov za obmedzovanie osobnej slobody, znásilnenie a vraždu. Pána Andrášika a pána Čermana navyše uznal za vinných z porušovania domovej slobody. Uložil sťažovateľom tresty odňatia slobody v rozmedzí od troch do trinástich rokov.

11. Vo svojom rozsudku krajský súd uviedol dôvody, pre ktoré Najvyšší súd Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zrušil pôvodný rozsudok vo veci. Keďže senát krajského súdu nebol tvorený tými istými sudcami, ktorí obvinených pôvodne odsúdili, bolo potrebné celé konanie vykonať znovu. Súd uviedol, že z objektívnych dôvodov, vrátane času, ktorý uplynul od spáchania trestného činu, už nie je možné zadovážiť časť relevantných dôkazov. Okrem toho muselo byť trestné konanie proti siedmemu obvinenému prerušené z dôvodu jeho pretrvávajúcej duševnej choroby. Jeho predchádzajúce výpovede preto nebolo možné použiť v trestnom konaní proti sťažovateľom.

12. Krajský súd vypočul sťažovateľov a vykonal dokazovanie výpoveďami, ktoré urobili v priebehu pôvodného konania. Vypočul tiež viac ako šesťdesiat svedkov vrátane policajných vyšetrovateľov a prokurátorov, ktorí sa vecou predtým zaoberali, ako aj štyroch znalcov. So súhlasom účastníkov konania prečítal výpovede sedemdesiatich troch svedkov, ktoré boli zaznamenané v priebehu obdobia, ktoré viedlo k novému procesu proti sťažovateľom. Boli prečítané aj výpovede troch znalcov a piatich svedkov, ktorí medzičasom zomreli alebo sa už nemohli dostaviť na pojednávanie. Bolo vykonané dokazovanie znaleckými posudkami znalcov z odvetvia psychiatrie, sexuológie, hydrobiológie, súdnej psychológie a odorológie. Napokon sa súd odvolal na listinné dôkazy zahrnuté v spise. Popis relevantných skutkových okolností zistených na základe vyššie uvedeného bol v rozsudku obsiahnutý na sedemdesiatich stranách.

13. Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol, že po posúdení dostupných dôkazov jednotlivo i v ich súhrne nenašiel dôvod na to, aby sa odchýlil od záverov, ku ktorým dospel v pôvodnom konaní. Oprel sa predovšetkým o priznania troch zo sťažovateľov a výpoveď jednej očitej svedkyne, ktoré boli získané v priebehu počiatočného vyšetrovania. S odvolaním sa na výpovede obhajcov obvinených, urobené pred začatím hlavného pojednávania v pôvodnom konaní, a po vypočutí vyšetrovateľov a prokurátorov, ktorí boli do prípadu zapojení v prípravnom konaní, krajský súd odmietol tvrdenie sťažovateľov, že bol na nich vyvíjaný psychický a psychologický tlak s cieľom vylákať falošné priznania.

14. Pri hodnotení svedeckých výpovedí, podľa ktorých sa obvinení v relevantnom čase nachádzali na inom mieste, krajský súd dospel k záveru, že nie sú dôveryhodné. Poukázal na to, že siedmi iní svedkovia potvrdili, že videli dvoch z obvinených na tanečnej zábave 9. júla 1976.

15. Krajský súd považoval za preukázané, že slečna C. bola po tom, ako okolo 22.30 hod. opustila tanečnú zábavu, prinútená nastúpiť do auta zn. Fiat, patriaceho jednému z obvinených. Následne bola proti svojej vôli vzatá do domu bez vedomia jeho vlastníka. Bola donútená piť alkoholické nápoje a vyzliecť sa. Súd mal ďalej za to, že slečna C. bola zviazaná, a že piati z obvinených s ňou mali napriek jej pokusom o odpor pohlavný styk.

V priebehu noci 9. júla 1976 šiesti z obvinených priviezli slečnu C. do Kráľovej pri Senci, kde ju dvaja zo sťažovateľov pod kontrolou ostatných utopili v rybníku. Následne traja z obvinených hodili telo do blízkej rieky, v ktorej bolo nižšie po prúde 14. júla 1976 nájdené.

16. V rozsudku sa uvádzalo, že vyššie uvedené závery sa zakladajú na priznaniach troch zo sťažovateľov a svedeckej výpovede proti nim, hodnotených vo svetle všetkých získaných dôkazov. Pri ukladaní trestov krajský súd vzal do úvahy skutočnosť, že trestné konanie trvalo neprimerane dlho.

17. Prokurátor aj sťažovatelia sa odvolali.

b) Odvolacie konanie

18. Prokurátor vo svojom odvolaní tvrdil, že uložené tresty sú príliš mierne.

19. Sťažovatelia vo svojich odvolaniach, ktoré mali vrátane príloh viac ako tisíc strán, napadli výroky o vine.

20. Pán F. Čerman a pán P. Beďač v tejto súvislosti predložili súdnoznalecký posudok, ktorý znalec vypracoval na základe ich žiadosti 25. júna 2004. Tvrdili, že skutkové okolnosti, tak ako boli zistené krajským súdom, je možné spochybníť a navrhli vykonanie dokazovania znaleckým posudkom. Argumentovali v prvom rade tým, že znalecký posudok vyvracia závery prvostupňového súdu, pokiaľ ide o identifikáciu tela nájdeného 14. júla 1976 ako slečny C. Znalec tiež nesúhlasil so závermi ohľadom údajného znásilnenia, dátumu a spôsobu usmrtenia obete a následného nakladania s telom.

21. Ďalej uviedli, že zo svedeckých výpovedí uskutočnených v priebehu prvostupňového konania sa dozvedeli, že ministerstvo vnútra archivuje rozsiahle dôkazy týkajúce sa hlavne počiatočného vyšetřovania v rokoch 1976 a 1977. Na základe prvostupňového rozsudku sťažovatelia zistili, že dôkazy predstavujú deväť škatúl obsahujúcich výpovede viac ako sto svedkov.

22. Tieto dokumenty naznačujú, že dôkazy proti obvineným boli zmanipulované, a že množstvo relevantných dokumentov nebolo založených do súdneho spisu. Tieto dokumenty zahŕňali napríklad výpovede dvoch svedkov z 23. augusta 1976, ktorí uviedli, že 9. júla 1976, približne o 22.20 hod. v blízkosti dotknutého mládežníckeho klubu videli mladé dievča rozprávať sa s tromi mužmi v aute zn. Volkswagen chrobák, do ktorého následne nastúpilo. Ďalej zahŕňali sťažnosť obhajcu jedného z obvinených, ktorý uvádzal, že došlo k porušeniu práva na obhajobu jeho klienta, pretože obhajca nebol upovedomený o výsluchu a vzati jeho klienta do väzby.

Odvolatelia predložili do súdneho spisu fotokópie viacerých dokumentov z archívov ministerstva vnútra, na ktoré sa odvolávali.

23. Vo svojich odvolaniach sťažovatelia tiež tvrdili, že ďalšie dokumenty zhromaždené tímom vyšetrovateľom z Prahy boli uložené do archívov Ministerstva vnútra Českej republiky. Ich preskúmanie zo strany súdov bolo žiaduce za účelom objasnenia skutkového stavu veci. Odvolatelia argumentovali, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivé konanie, pretože krajský súd vo svojom rozsudku neuviedol relevantné a dostatočné odôvodnenie vzhľadom na predložené dôkazy a argumenty, ktoré pred ním odzneli.

24. Dňa 4. decembra 2006 najvyšší súd zamietol odvolania sťažovateľov. V rozsudku sa uvádza, že najvyšší súd preskúmal odvolania prokurátora a obvinených spolu s ich prílohami a vypočul si konečné návrhy obhajcov obvinených, ktoré trvali niekoľko hodín. Odvolací súd mal za to, že kľúčovými spornými otázkami bolo, (i) či priznania viacerých sťažovateľov v prípravnom konaní boli získané zákonným spôsobom, (ii) či sú svedecké výpovede proti sťažovateľom dôveryhodné, a (iii) či bolo potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie a predovšetkým skúmať dokumenty, ktoré sa týkajú počiatočného vyšetrovania a sú uložené v archívoch ministerstva vnútra.

25. Najvyšší súd nezistil žiaden dôkaz toho, že by doznávajúce výpovede viacerých obvinených a ich usvedčujúce výpovede proti spoluobvineným boli vynútené. Uviedol, medzi iným, že dotknutí obvinení sa priznali k spáchaniu skutkov v prítomnosti ich obhajcov. Výpovede obsahovali podrobnosti, ktoré neboli vyšetrovateľom známe. Jeden z obvinených zotrval na svojej výpovedi aj na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom v rámci pôvodného konania a vzdal sa odvolania proti rozsudku, ktorým bol odsúdený.

26. Usvedčujúce svedecké výpovede proti obvineným boli v pôvodnom konaní získané zákonným spôsobom. Krajský súd správne konštatoval, že určité odchýlky vo výpovediach týchto svedkov – v prospech obvinených – boli spôsobené v dôsledku časového odstupu a tlaku vyvolaného pozornosťou, ktorú tomuto prípadu venovali médiá. Zo spisu vyplývalo, že viacerí svedkovia dostali anonymné hrozby, ktoré ich nútili nevypovedať v neprospech obvinených.

27. Čo sa týka výpovede očitej svedkyne slečny B., v priebehu prípravného konania podrobne popísala účasť jednotlivých obvinených na trestnom čine. Fakt, že neskôr svoju výpoveď odvolala, nemôže ovplyvniť situáciu, keďže bola v tomto ohľade odsúdená za krivú výpoveď.

28. Najvyšší súd rozhodol, že priznania viacerých z obvinených a dôkazy, ktoré potvrdzovali ich výpovede, boli získané zákonným spôsobom a nezistil dôvody na to, aby sa odchyľil od záveru krajského súdu, pokiaľ ide o otázku viny sťažovateľov.

29. Najvyšší súd považoval vykonávanie ďalšieho dokazovania vrátane výsluchu svedkov, ktorých výpovede boli archivované ministerstvom vnútra, ako to navrhovali sťažovatelia, za nadbytočné. Predložené dôkazy

postačovali na spoľahlivé objasnenie skutkového stavu. Toto zistenie už nemohlo ovplyvniť zhromažďovanie dodatočných dôkazov, ktoré by iba neprímerane predĺžilo konanie.

30. Napokon najvyšší súd konštatoval, že prvostupňový súd pochybil, keď zmiernil pôvodne uložené tresty odňatia slobody s poukazom na dĺžku konania, pretože ústavný súd rozhodol o porušení práv sťažovateľov a priznal im v tomto ohľade primerané finančné zadosťučinenie. Najvyšší súd preto zvýšil tresty odňatia slobody, uložené trom zo sťažovateľov, konkrétne z 13 na 15 rokov pánovi Kocúrovi a pánovi Andrášikovi a z 10 na 12 rokov pánovi Dúbravickému.

c) Dovolacie konanie

31. Pán Andrášik podal dovolanie. Argumentoval, že jeho odsúdenie sa zakladalo na skutkových pochybeniach, pretože súdy, okrem iného, nepreskúmali dôkazy archivované ministerstvom vnútra a nevzali do úvahy znalecký posudok z roku 2004.

32. Ďalší piati sťažovatelia podali samostatné dovolanie. Namietali, že došlo k porušeniu ich práva na obhajobu, a že ich odsúdenie sa zakladalo na dôkazoch, ktoré neboli získané zákonným spôsobom. Sťažovatelia najmä tvrdili, že odvolací súd nevzal do úvahy rozsiahle dôkazy, ktoré boli uložené v archívoch ministerstva vnútra a ktoré neboli zahrnuté do súdneho spisu, ako aj súdnoznalecký posudok, ktorí predložili.

33. Sťažovatelia ďalej argumentovali, že štyria z nich sa dobrovoľne podrobili skúške na detektore lži, vykonanej licencovaným americkým polygrafickým examinátorom s tridsaťročnou praxou. Všetky štyri skúšky skončili záverom, že neklamali pri opakovaných odpovediach, podľa ktorých neznásilnili a nezabili slečnu C.

34. Dňa 1. júna 2009 dovolací senát najvyššieho súdu zamietol dovolanie sťažovateľov. Mal za to, že nemá dostatok právomoci zaoberať sa namietanými skutkovými pochybeniami v konaní na nižších stupňoch. Nižšie súdy sa náležite zaoberali argumentom, že priznania vylákané od obvinených boli falošné a odvolací súd vysvetlil, z akých dôvodov nepovažoval za potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie, ako to navrhovali obvinení. Skúšky na detektore lži nebolo možné v konaní pripustiť ako dôkaz.

35. Napokon dovolací senát najvyššieho súdu uviedol, že nižšie súdy sa dopustili právnych pochybení v prospech obvinených. Tieto pochybenia nebolo možné v dovolacom konaní napraviť, keďže prokurátor nepodal dovolanie.

3. Konanie pred ústavným súdom

a) Sťažnosť na dĺžku konania

36. Dňa 12. novembra 2003 ústavný súd rozhodol, že Krajský súd v Bratislave porušil právo sťažovateľov na prerokovanie veci v primeranej lehote. Nariadil krajskému súdu konať vo veci bez prietáhov a priznal každému zo sťažovateľov sumu zodpovedajúcu čiastke 9 958 eur (EUR).

b) Sťažnosť z 1. augusta 2007

37. Dňa 1. augusta 2007 sťažovatelia v sťažnosti č. 32336/11 podali ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu zo 4. decembra 2006. Ústavný súd ju 24. septembra 2008 odmietol z dôvodu jej predčasnosti. Poukázal sa fakt, že konanie o dovolaniach sťažovateľov ešte prebieha.

c) Sťažnosť zo 4. augusta 2009

38. Dňa 4. augusta 2009 sťažovatelia podali novú sťažnosť, ktorej ďalšie odôvodnenie predložili 29. septembra 2009. Tvrdili, *inter alia*, že v konaní pred krajským súdom a v konaní o ich odvolaní boli porušené ich práva podľa článku 6 ods. 1 a ods. 3 Dohovoru.

39. Predovšetkým namietali, že ich odsúdenie sa zakladalo na dôkazoch, ktoré neboli získané zákonným spôsobom. Ďalej uvádzali, že najvyšší súd odmietol preskúmať množstvo svedeckých výpovedí a značné množstvo ďalších dôkazov, ktorí vyšetrovatelia zhromaždili – zákonným spôsobom – v období od 14. júla 1976 do 31. marca 1977. Tieto dokumenty neboli napriek ich žiadostiam nikdy zahrnuté do súdneho spisu. Odmietnutie zahrnúť tieto dokumenty do súdneho spisu a preskúmať ich predstavovalo závažné porušenie práva sťažovateľov na obhajobu, pretože tieto dôkazy boli získané relatívne krátko po vražde slečny C.

40. Sťažovatelia sa tiež sťažovali, že všeobecné súdy (i) nerešpektovali závery vyslovené v rozsudku federálneho najvyššieho súdu z 19. októbra 1990, (ii) neuviedli relevantné a dostatočné dôvody pre svoje závery a (iii) nevzali do úvahy okolnosti, za ktorých boli obvinení v priebehu počiatočného vyšetrovania vypočúvaní.

41. Dňa 14. decembra 2010 ústavný súd sťažnosť odmietol. Bol toho názoru, že sťažovatelia, ktorí mali právnych zástupcov, svojou sťažnosťou formálne nenapadli rozhodnutie o ich dovolaní. Ústavný súd preto nemal dostatok právomoci preskúmať ich argumenty týkajúce sa porušenia ich práv v dôsledku právnych pochybení, ktorých sa údajne dopustil dovolací senát najvyššieho súdu.

42. Ústavný súd mal ďalej za to, že nemá dostatok právomoci preskúmať konanie pred krajským súdom, keďže namietanými vadami tohto konania sa následne zaoberal najvyšší súd na základe odvolania sťažovateľov. Čo sa týka odvolacieho konania, ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd vo svojom rozsudku zo 4. decembra 2006 primeraným

a prijateľným spôsobom vysvetlil, prečo nepovažoval za potrebné skúmať dôkazy archivované ministerstvom vnútra. Všeobecné súdy spoľahливо zistili skutkový stav, náležite sa zaoberali podstatnými argumentmi obhajoby a uviedli relevantné a dostatočné dôvody pre svoje závery, ktoré ústavný súd nepovažoval za svojvoľné.

NÁMIETKY

43. Sťažovateľ v sťažnosti č. 16857/11 namietal, s odvolaním sa na článok 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru, že vnútroštátne súdy nedodržali jeho právo na prístup k súdu, právo na spravodlivé súdne konanie, právo na obhajobu a právo na prezumpciu neviny. Predovšetkým, trestné konanie nebolo kontradiktórne a nebol dodržaný princíp rovnosti zbraní, keďže dôkazy získané v priebehu počiatočného vyšetrovania, ktoré bolo začaté bezprostredne po spáchaní trestného činu, boli vylúčené zo spisu. Neprimerane dlhé trvanie konania navyše znemožnilo zistiť určité relevantné skutočnosti. Súdy sa opreli o dôkazy získané v priebehu vyšetrovania, ktoré nebolo vedené objektívnym spôsobom. V dôsledku toho nebolo o trestných obvineniach rozhodnuté spravodlivo a objektívne.

44. Sťažovatelia v sťažnosti č. 32336/11 namietali, že vnútroštátne súdy v trestnom konaní proti nim odmietli preskúmať relevantné dôkazy vrátane (i) svedeckých výpovedí, ktoré boli získané po spáchaní trestného činu, (ii) sťažnosti obhajcu jedného z obvinených, v ktorej tento uvádzal, že nebol upovedomený o výsluchoch jeho klienta z 16. a 18. júna 1981 a (iii) posudok znalca, vyhotovený v roku 2004. Podľa ich názoru súdy spoľahливо neobjasnili skutkový stav – napriek príkazu obsiahnutému v rozsudku federálneho najvyššieho súdu z 19. októbra 1990 – a rozhodli svojvoľne.

Odvolali sa na článok 6 ods. 1, 2, 3 písm. b), c) a d) a článok 17 Dohovoru.

PRÁVO

1. Spojenie sťažností

45. Vzhľadom na spoločné skutkové a právne pozadie Súd podľa pravidla 42 ods. 1 rokovacieho poriadku Súdu rozhodol o spojení oboch sťažností.

2. Rozsah prípadu

46. Súd poukazuje na osobitné okolnosti tohto prípadu, najmä na to, že (i) napadnuté konanie sa týkalo obzvlášť nebezpečného trestného činu

spáchaného v roku 1976, (ii) sťažovatelia boli v tejto súvislosti obvinení v roku 1981 a prvý krát odsúdení slovenskými všeobecnými súdmi v roku 1983, (iii) odsudzujúci rozsudok bol v roku 1990 zrušený najvyšším súdom vtedajšej Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky z dôvodov, že nižšie súdy pri odsudzovaní sťažovateľov spoľahlivo nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti a dôkladne nepreskúmali argumenty obhajoby, (iv) sťažovatelia boli následne v rokoch 1991 až 2009 nanovo súdení slovenskými všeobecnými súdmi a (v) údajné porušenie ústavných práv sťažovateľov a ich práv podľa Dohovoru v konaní vedúcom k ich novému odsúdeniu bolo predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu.

47. V súvislosti s vyššie uvedeným je relevantné, že Česká a Slovenská Federatívna Republika, ktorej jedným z nástupníckych štátov je Slovenská republika, uznala právo na individuálnu sťažnosť podľa článku 34 Dohovoru 18. marca 1992. Súd preto nemá právomoc *ratione temporis* preskúmavať tú časť trestného konania, ktorá sa týka obdobia pred vyššie uvedeným dátumom. Aj keď sa obmedzí na rozhodnutie o tom, či došlo k porušeniu práv sťažovateľov zaručených Dohovorom po nadobudnutí účinnosti Dohovoru vo vzťahu k Slovenskej republike, môže vziať do úvahy skutočnosti predchádzajúce tomuto dátumu v rozsahu, v akom ich možno považovať za rozhodujúce pre vznik situácie, ktoré pretrváva po tomto dátume alebo v akom môžu byť relevantné pre pochopenie skutočností, ktoré nastali po tomto dátume (pozri *Agrokomplex proti Ukrajine*, č. 23465/03, ods. 101 – 102, 6. október 2011, s ďalšími odkazmi, alebo *Dvořáček a Dvořáčková proti Slovenskej republike*, č. 30754/04, ods. 48 a 77, 28. júl 2009).

3. Námietky sťažovateľov podľa článkov 6 a 17 Dohovoru

48. Sťažovatelia namietali, že trestné konanie proti nim nespĺňalo požiadavky článku 6 Dohovoru, ktorého relevantná časť znie:

„1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo ... a v primeranej lehote prejednaná ... súdom ..., ktorý rozhodne ... o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

2. Každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

3. Každý, kto je obvinený z trestného činu, má minimálne tieto práva:

(...)

b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;

c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;

d) vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe; (...).“

49. Sťažovatelia v sťažnosti č. 32336/11 navyše namietali aj porušenie článku 17 Dohovoru, ktorý znie:

„Nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať ak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje.“

a) Pokiaľ ide o námietky podľa článku 6 ods. 1 a 3 písm. d) Dohovoru, týkajúce sa práva sťažovateľov na spravodlivé konanie

50. Hlavný dôraz bol v sťažnosti sťažovateľov kladený na nerešpektovanie ich práva na spravodlivé súdne konanie. Namietali najmä, že súdy odmietli vziať do úvahy relevantné dôkazy – ktoré boli z veľkej časti získané krátko po spáchaní trestného činu, že nedodrжали princíp rovnosti zbraní a ich právo na obhajobu, a že spoľahlivo nezistili všetky relevantné skutočnosti a rozhodli svojvoľne. Súd považuje za vhodné zaoberať sa touto časťou sťažnosti z hľadiska článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru.

(i) *Zhrnutie relevantných princípov*

51. V súlade s článkom 19 Dohovoru je úlohou Súdu zabezpečiť plnenie záväzkov prijatých zmluvnými stranami Dohovoru. Vzhľadom na subsidiárnu povahu systému podľa Dohovoru nie je úlohou Súdu zaoberať sa skutkovými alebo právnymi pochybeniami, ktorých sa údajne dopustili vnútroštátne súdy, okrem prípadu a v rozsahu, v akom v dôsledku týchto pochybení došlo k porušeniu práv a slobôd chránených v Dohovore.

Čo sa týka záruk podľa článku 6, Súd sa musí uistiť, či vo svetle všetkých okolností prípadu konanie poskytovalo záruky proti svojvôli. Prípustnosť dôkazov je v prvom rade predmetom úpravy zo strany vnútroštátneho práva a je v zásade na vnútroštátnych súdoch, aby hodnotili predložené dôkazy. Súd sa v rámci svojej úlohy musí uistiť, či konanie ako celok, vrátane spôsobu, akým boli vykonané dôkazy, bolo spravodlivé (pozri *Ramanauskas proti Litve* [GC], č. 74420/01, ods. 52, ECHR 2008, *Taxquet proti Belgicku* [GC], č. 926/05, ods. 93, ECHR 2010 a *Kononov proti Lotyšsku* [GC], č. 36376/04, ods. 189, ECHR 2010).

52. Článok 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru zakotvuje zásadu, že pred tým, ako dôjde k odsúdeniu obvineného, musia byť s cieľom kontradiktórneho sporu všetky dôkazy proti nemu alebo nej spravidla vykonané v jeho alebo jej prítomnosti na ústnom pojednávaní. Existujú výnimky z tejto zásady, ktoré však nesmú porušiť právo na obhajobu. Záruky v ods. 3 písm. d) článku 6 sú osobitnými aspektmi práva na spravodlivé súdne konanie, uvedeného v odseku 1 tohto ustanovenia, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri každom hodnotení spravodlivosti konania. Z tohto dôvodu Súd považoval za vhodné posúdiť námietky spoločne podľa týchto dvoch ustanovení (pozri *Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu* [GC],

č. 26766/05 a 22228/06, ods. 118, ECHR 2011 a *Štefančíč proti Slovensku*, č. 18027/05, ods. 36 – 37, 25. október 2012). Pojem „svedok“ v zmysle článku 6 ods. 3 písm. d) je potrebné interpretovať autonómne a môže sa vzťahovať aj na listinné dôkazy (pozri *Mirilashvili proti Rusku*, č. 6293/04, ods. 158 – 159, 11. december 2008).

53. Aj keď nie je úlohou Súdu vyjadriť svoj názor ohľadom významu predložených dôkazov, nezdôvodnenie odmietnutia vypočuť alebo predvolať svedka môže vyústiť do takého obmedzenia práva na obhajobu, ktoré je nezlučiteľné so zárukami spravodlivého súdneho konania (pozri *Popov proti Rusku*, č. 26853/04, ods. 188, 13. júl 2006 a *Topić proti Chorvátsku*, č. 51355/10, ods. 40 – 42, 10. október 2013).

(ii) *Aplikácia týchto princípov na posudzovaný prípad*

54. Súd v prvom rade uvádza, že v novom konaní proti sťažovateľom mali všeobecné súdy napraviť množstvo nedostatkov, na ktoré poukázal federálny najvyšší súd pri zrušení rozhodnutí vedúcich k ich pôvodnému odsúdeniu. Dotknuté súdy však nespĺnili všetky pokyny federálneho najvyššieho súdu. Uvedené bolo spôsobené čiastočne tým, že niektoré z predmetných dôkazov už z objektívnych dôvodov, ako napríklad časový odstup alebo smrť dotknutých osôb, nebolo možné vykonať (pozri vyššie odsek 11).

55. V posudzovanom konaní však vnútroštátne súdy vykonali nový proces a Súd sa preto domnieva, že vyššie uvedený nedostatok neprestavuje sám osebe porušenie práva sťažovateľov na spravodlivé súdne konanie, ktorého uspokojivý výkon je potrebné posúdiť vzhľadom na konanie ako celok.

56. Sťažovatelia tiež argumentovali, že slovenské súdy nezahrnuli do spisu a nepreskúmali rozsiahle listinné dôkazy uložené v archívoch ministerstva vnútra. Tieto dokumenty sa týkali hlavne počiatočného vyšetrovania, ktoré bolo vykonané v rokoch 1976 – 77 a sťažovatelia tvrdili, že tieto dokumenty obsahujú dôkazy spochybňujúce závery, ku ktorým dospel prvostupňový súd (odseky 21 – 22). Podobne sťažovatelia poukázali na odmietnutie súdov preskúmať posudok, ktorý na ich žiadosť vypracoval znalec v roku 2004 a ktorý odporoval skorším záverom ohľadom skutkového stavu (odsek 20).

57. Súd uvádza, že sťažovatelia mali možnosť predložiť tento argument odvolaciemu súdu – vrátane znaleckého posudku a fotokópií niektorých dokumentov, na ktoré sa odvolávali – za účelom preukázania ich relevancie pre rozhodnutie o trestných obvineniach proti nim (odsek 22). Rozsudok odvolacieho súdu naznačuje, že tento súd po zvážení všetkých predložených dokumentov považoval vykonanie dokazovania takýmito ďalšími dôkazmi za nadbytočné (odseky 24 a 29). Dovolací senát najvyššieho súdu a ústavný súd konštatovali, z dôvodov, ktoré sú uvedené v ich rozhodnutiach, že tento záver nie je v rozpore s právami sťažovateľov (odseky 34 a 42).

58. Keďže úlohou Súdu nie je hodnotiť význam dôkazov a vzhľadom na to, že vnútroštátne súdy po náležitom zvážení argumentov sťažovateľov uviedli dôvody, pre ktoré odmietli preskúmať dodatočné dôkazy a predvolať ďalších svedkov, Súd nemôže akceptovať tvrdenie, že toto odmietnutie vyústilo do obmedzenia práva sťažovateľov na obhajobu a nedodržania záruk spravodlivého súdneho konania.

59. Súd ďalej uvádza, že vnútroštátne súdy sa pri zistení viny sťažovateľov opreli predovšetkým o skutočnosť, že viacerí z nich sa – za prítomnosti ich obhajcov – priznali k spáchaniu trestného činu a popísali svoju účasť a účasť spoluobvinených na jeho spáchaní. Jeden z obvinených potvrdil svoju výpoveď aj pred prvostupňovým súdom. Vo doznávajúcich výpovediach boli uvedené skutočnosti, ktoré neboli vyšetrovateľom známe a tieto výpovede boli potvrdené ďalšími dôkazmi vrátane výpovede očitej svedkyne. Súdy ďalej vysvetlili, z akých dôvodov neakceptovali tvrdenie, že predmetné výpovede boli vylákané pod nátlakom.

60. Vo svetle dokumentov, ktoré má k dispozícii, je preto Súd toho názoru, že konanie proti sťažovateľom bolo kontradiktórne, sťažovatelia mohli na rôznych stupňoch tohto konania predkladať argumenty, ktoré považovali vo svojej veci za relevantné a mali možnosť vyvracať argumenty a dôkazy predložené súdom. Prvostupňový aj odvolací súd vo svojich rozhodnutiach zrozumiteľným spôsobom vysvetlili, ktoré skutočnosti a z akých dôvodov považovali za preukázané, z akých dôvodov odmietli prijať argumenty sťažovateľov a prečo považovali vykonanie ďalšieho dokazovania za nadbytočné. Ani dovolací senát najvyššieho súdu, ani ústavný súd nezistili v tomto ohľade porušenie práv sťažovateľov. Závery vnútroštátnych súdov, ktoré Súd vzhľadom na subsidiárnu povahu svojho pôsobenia nemá právomoc preskúmať v postavení ďalšej inštancie, sa nejavia ako svojvoľné.

61. Za týchto okolností neexistuje náznak, že by konanie ako celok nespĺňalo požiadavky spravodlivého konania v zmysle článku 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru.

62. Z toho vyplýva, že táto časť sťažnosti je zjavne nepodložená a musí byť zamietnutá v súlade s článkom 35 ods. 3 písm. a) a ods. 4 Dohovoru.

b) Pokiaľ ide o zvyšné námietky sťažovateľov

63. Súd preskúmal zvyšné námietky sťažovateľov podľa článkov 6 a 17 (pozri vyššie odseky 43 – 44). Avšak, vo svetle všetkého, čo má Súd k dispozícii a v rozsahu, v akom namietané skutočnosti spadajú do jeho právomoci, Súd zisťuje, že neodkrývajú žiaden náznak porušenia práv a slobôd uvedených v Dohovore alebo jeho protokoloch.

64. Z toho vyplýva, že táto časť sťažnosti je rovnako zjavne nepodložená a musí byť zamietnutá v súlade s článkom 35 ods. 3 písm. a) a ods. 4 Dohovoru.

Z týchto dôvodov, Súd väčšinou hlasov

rozhodol o spojení sťažnosti;

vyhlasuje sťažnosť za neprijateľnú.

Marialena Tsirli
zástupkyňa tajomníka sekcie

Josep Casadevall
predseda

PRÍLOHA

Sťažnosť č. 16857/11

Pán Milan Andrášik, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1951, žije v Nitre a zastupoval ho pán K. Klíma, advokát pôsobiaci v Prahe, Česká republika.

Sťažnosť č. 32336/11

1. Pán Pavel Beďač, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1954 a žije v Nitre.
2. Pán František Čerman, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1950 a žije v Bratislave.
3. Pán Stanislav Dúbravický, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1954 a žije v Nitre.
4. Pán Miloš Kocúr, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1954 a žije v Nitre.
5. Pán Juraj Lachmann, slovenský štátny občan, ktorý sa narodil v roku 1953 a žije v Nitre.

Sťažovateľov v sťažnosti č. 321336/11 zastupoval pán A. Böhm, advokát pôsobiaci v Bratislave.